

Örömszene dózer-kódával

szöveg: Saly Noémi, fotó: Baric Imre

Szeptemberben lett hivatalossá, amit nem akartunk elhinni: két étterem mellett a Nemzetgazdasági Minisztérium költözésének áldozatává válik a Várnegyed egyetlen könyvesboltja, a legendás Litea is. Tulajdonosával, Bakó Annamáriával már csomagolás közben beszélgettünk múltról és jövőről.

– *Aki ismer, tudja: az Isten is könyvesnek teremtett. De hogy kezdődött?*

– Apám orvos volt Zalában, anyám gyógypedagógus, aztán elvégezte a magyar és a könyvtár szakot is. Volt könyv körülöttem bőven. És ott is, ahol gimnazistaként Budapesten éltem: *Remetei Filep Imre* unitárius püspöki helynök lakásában. Találkoztam a vendégeikkel is, köztük *Tamási Áronnal*, *Sinka Istvánnal*. A családdal mentem tizenöt évesen *Püski Sándorék* társaságában Sajkodra *Németh Lászlóékhoz*, majd miután megettük *Ella* néni gulyáslevesét, *Illyésékhez*.

– *Gondolom, bölcsészkarra jelentkeztél.*

– Igen, de nem vettek föl. És tudod, mit? En ezzel egyetértek. Két azonos pontszámú gyerek közül azt vették föl, akinek rosszabb volt a családi háttere. És ez igazságos. Neki többet kellett gürcölni ugyanazért az eredményért.

– *Ott állsz 1965-ben egy dicséretes érettségivel. Mi lesz?*

– Az Andrássy út – akkor még Népköztársaság útja – 2-ben volt egy könyvesbolt, ott lettem tanuló. *Kapitány Miklós* volt a vezetője, nagyszerű kereskedő. Tőle tanultam, hogy a könyvet helybe kell vinni a vevőnek. Ma is kitelepülök én lovasversenyre, kertészeti kiállításra, bárhová, ahol jó közönségre számítok. A környék tele volt „impexekkel”, külker vállalatokkal. Kapitány odaküldte a kollégákat a Magyarországról szóló képes albumokkal, vették ajándéknak, mint a cukrot. Innen kerültem át négy évre a Váci utcai Idegnyelvű Könyvesboltba.

– *A város legelitebb könyvesboltjába...*

– Igen. Oda jártak az egyetemi tanárok, akadémikusok, mindenki. És rengeteg turista. Az én területem a Corvina szortimentje volt, benne az idegen

nyelvekre fordított magyar irodalom. Fél évig pakoltam és törölgettem a raktárban, mielőtt kiengedtek az eladótérbe. Addigra fejből tudtam mindent. *Nemes Kata* írt pár éve a BUDAPEST-be egy kétrészes cikket erről a boltról. [2005. 4-5. szám – a szerk.]

– *Miért jöttél el négy év után?*

– Megszülettek a gyerekeim, hat évig gyesen voltam. És már nem oda mentem vissza, hanem ide, a Várba. Épp negyven évvel ezelőtt, 1977 szeptember 1-jén kezdtem a Vörös Sün ház sarkán lévő boltocskában. *Diószegi Judittal* csináltuk ketten. De ha van áru, amit el lehet adni, az a könyv!

– *Hogy csinálod, mesélj!*

– Kétféle vevő van. Az egyik kezdeményez. Keres egy címet vagy témát. Elkezdés vele beszélgetni. Letesz elé még három-négy kötetet, könnyen lehet, hogy

Sinkovits Imre előadójestje, 2000-ben

abból kettő elkel pluszban amellest, amiért jött. A másik vevő bejön, bambul. Itt, a Liteában azt látta: nini, asztalok, kávé... Leül, megint csak beszélgetsz velem, egyszerűen csak beszélgetsz velem, egyszerűen csak beszélgetsz velem... *Sir Anthony Hopkins* hetente többször is feljött a Four Seasons-ből, hörbölgette a jeges limonádé-

ját mentával, a végén megvette az összes magyar irodalmat angolul, és egy egész spanyol turistacsoportt vele dedikáltatott Budapest-útikönyvet. Én ezt, az emberi részét ki nem hagynám! Nem is hiszek az online kereskedelembe.

– *Ez a könyvesbolti életnek az a része, amit a vevő is lát. Mi az, amit nem?*

– Szállítólevelek, számlák, szerződések... Ezeket a fiam intézi. A szakmai tantárgyak között ma is ott vannak az áruforgalmi ismeretek, a könyvelés. Nagyon kell vigyázni a bevételek és a kiadások arányára, a forgási sebességre. A könyves világ elég rugalmas, mi bizonyos konstrukcióban dolgozunk. És persze ismerni kell a művelődéstörténetet, a könyvtörténetet. A Litea annak a nyomdának a többszedségében áll, ahol *Hess András* kezéből kikerült az első nyomtatott magyar könyv. Nem akármilyen érzés és felelősség. Meg a kontinuitás tudata.

– *Nem költöztél messzire a Sün-házból se... Az hogyan történt?*

– 1989. augusztus 20-án megnyílt ez a bolt, a Helikon és a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó tulajdonában. Szezonális üzletnek szánták, október 1-jén be is zárt, télen benéztem, itt állt a hóban üresen, vakon. Bementem a kiadóba, hogy átvenném... Aztán jött a privatizációs hullám, az új pénzügyi vezetőknél valami drogériával meg farmertárgy-kereskedőkkel tárgyalt a pavilon eladásáról. Velem is közölték február végén, hogy áprilistól megszűnik a munkahelyem. Ezt én eluta-

sítottam, és előálltam azzal, hogy vállalkozásba kiveszem. Így lett.

– *Mit csináltál másképp, mint a többiek?*

– Az ember a saját képére alakítja a boltot. Nagyon fontos az időálló olvasói ízlés és az értékelvű könyvkészlet. Itt inkább antikváriumi hangulat van: sok könyv kevés példányban. Ha elfogy, pótolom.

– *Hogy élted meg a könyves szakma közelmúltbeli nagy viharait?*

– Nem csak ott voltak viharok. Paradigmaváltás a turizmusban, digitális forradalom, ez mind érintette a szakmát. Nagy cégek alakultak, kis könyvesboltok ma nemigen tudnak önállóan létezni. Nekem se volt könnyű három alkalmazottat, rezsit, számlákat fizetni. De az én életem sose a profitról szólt, nekem ez volt a küldetésem, öröme volt ez a 27 vagy összesen már 52 év.

– *A Litea az itteniek számára sokkal több, mint simán egy bolt.*

– Családias hangulat, összetartozás, közösség – nem véletlenül járt össze nálam a Várbarátok Köre is. Hát, igen. Messze túlléptünk a könyvek adásvételén. Volt rengeteg könyvbemutató, irodalmi est, előadások...

– *Tudsz mondani egy számot, hogy mennyi?*

– Hát várjál, 27 év, havi átlagban kettő-három, mondjuk egy évben 36-40, az úgy ezer rendezvény...

– *Itt is volt valami sajátos válogatási szabály?*

Berek Kati könyve bemutatóján, 2004-ben

– A hőskorban különösen figyeltem a határon túli magyar irodalomra és színházra. Erdély, Felvidék, Délvidék, diaszpóra, amerikai magyar egyesületek. *Illyés Kinga* szavalt, jött *Szilágyi István*, *Sütő, Kányádi*, az erdélyi *Jancsó Miklós*. A Volt egyszer egy Kolozsvár bemutatóján, vasárnap volt, amikor nem nagyon szokás könyvbemutatókat tartani, mint a New York-i Little Italy, olyan lett a bolt: Little Kolozsvár, mindenki idegyűlt a városból.

– *Saját tapasztalatod, hogy ezekről a rendezvényekről nem lehet csak úgy hazamenni...*

– A könyvbemutató nagyon fontos. Hitelesíti az olvasmányélményt. Jó találkozni az íróval, az emberrel a magavalójában. Az olvasók szeretnek együtt maradni, beszélgetni, koccintani vele. Ez mindenkinek ünnep.

– *Ezért szervezted a budavári könyvünnepet is?*

– Azt az önkormányzattal közösen szervezzük 2003 óta. Abban az évben lettem a kerület díszpolgára.

– *Idén tavasszal jelentős állami kitüntetést is kapsz.*

– A magyar érdemrend lovagkeresztjét. Nagyon büszke vagyok rá.

– *Vannak, akik a Liteát afféle jobboldali fészekként skatulyázták be. Ez jogos?*

– Nem. A Vár persze mindig is konzervatív, polgári negyed volt. De én inkább valamiféle szellemi ökümenére törekedtem. Itt magyarság-szolgálat folyt, nem pártpolitika. A turistáknak is egy kultúrnemzet képét igyekeztem közvetíteni, én egy ilyen nemzet tagjának szeretném érezni magam.

– *Október 31-én lehúrod a rolót. Hogyan tovább?*

– A pavilont lebontják, a helyén a minisztérium vendégház lesz. Az önkormányzat nagyon segítőkész. Több lehetséges új helyiségről tárgyalunk, csakhogy közösségi rendezvényekre sajnos egyik se alkalmas.

De én bizakodom. „Él magyar, áll Buda még!” ●

